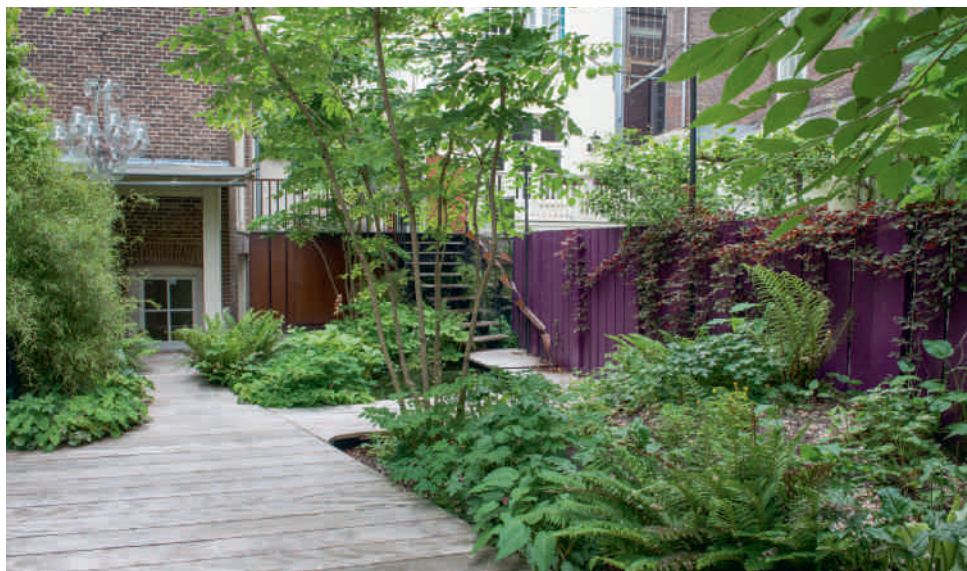

Eén vloeiende verbindende lijn

Middenin het winkelgebied De 9 Straatjes in hartje Amsterdam ligt deze groene oase. Tuin- en landschapsarchitect Saskia de Wit maakte een ontwerp waarin een houten vlonder alle elementen in de tuin met elkaar verbindt: van boven naar beneden tot in alle uithoeken van de tuin. „Die routing is het allerbelangrijkst.”

Tekst Miranda Vrolijk | *Beeld* Maayke de Ridder

Zicht vanaf het grote terras achterin de tuin. De hoogte ervan is afgestemd op de bestaande trap die afdaalt naar de deur van het appartement (links op de foto). Verschillende transparante kroonluchters (Fatboy RockCoco Transparent) verlichten de tuin (linksboven), daarnaast worden de drie *Aralia elata* vanonder aangelicht met grondspots.

In veel opzichten is deze tuin in hartje Amsterdam niet alledaags. Ten eerste de eigenaar ervan. Dat is een welvarende Amerikaan die slechts een paar weken per jaar op de bovenste verdieping van de woning woont. Hij verhuurt het appartement op de begane grond aan een landgenoot. Deze Andy Chaleff is de beheerder van het pand; hij gebruikt de middelste verdieping voor het geven van cursussen van zijn bedrijf Meaningful Relations. „Er zijn dus drie verschillende gebruikers met verschillende wensen”, zegt tuin- en landschapsarchitect Saskia de Wit, die in 2012 de opdracht kreeg om een ontwerp te maken voor de tuin. „De eigenaar, de huurder en de cursisten.”

Daarnaast de ligging. De 15 bij 6 m grote tuin ligt niet in het verlengde van het huis, maar loodrecht erop. Verder zorgen de omringende gebouwen voor heel veel schaduw. Een daarvan is het Felix Meritis, een monumentaal pand met verschillende podia en concertzalen, „een overweldigende persoonlijkheid”, betitelt De Wit het 25 m hoge gebouw.

De lijst met wensen was lang en divers: zo moet de tuin door een grote groep mensen te gebruiken zijn maar ook een privéplek bieden aan de huurder op de begane grond. Een rookruimte voor de cursisten op de eerste verdieping was noodzakelijk en verder wilde de eigenaar bewegend water in de tuin, een kas en een grote gas-barbecue. Niet al die wensen zijn uitgevoerd – de eigenaar zag af van de kas en de barbecue –, maar De Wit heeft er in haar ontwerp wel rekening mee gehouden.

Vlonder kern van de tuin

Al die wensen wilde De Wit in één vorm gieten, er één geheel van maken. Dat is de houten vlonder geworden, die alles in één vloeiende lijn met elkaar verbindt. Te beginnen op het terras dat aansluit op de eerste verdieping. Dit staat via een

trap in verbinding met de lageregelegen tuin. Daar slingert de vlonder diagonaal naar een groot terras achterin en de andere kant op naar een kleiner terrasje bij het appartement van de huurder en de schuur onder de trap. Alles is vloeiend en organisch gevormd. „Die route is het belangrijkste, dat is de kern van de tuin.”

De schaduwrijke ligging bracht De Wit al gauw op het idee om een 'enorm oerwoud' te creëren met schaduwminnende planten. Met de verschillende bladvormen en kleurtinten heeft ze op strategische plekken – bijvoorbeeld ook centraal in de tuin en naast de trapleuning – een massa aan groen gecreëerd, waardoor de vlonder overal is ingepakt met planten. Op elke plek in de tuin bevind je je in het groen. De massa aan groen achterin wordt versterkt omdat hier een heuvel van 60 cm hoog is gemaakt. Dit gebeurde met grond die vrijkwam bij het uitgraven van de vijver.

De vlonder in de diepe, smalle tuin ligt op verschillende hoogtes. De hoogte van het grootste vlak, het terras achterin is afgestemd op de bestaande trap die afdaalt naar de deur van het appartement van de huurder. Dit deel ligt 20 cm boven het maaiveld. Langs de vijver loopt het diagonale pad naar beneden tot -20 cm. „De vlonder sluit mooi aan op het waterpeil”, legt De Wit uit. „Anders zou de vijver een gek gat zijn geworden als de vlonder er hoger boven zou zweven.”

De tuin heeft verschillende bijzondere elementen. Omdat hij loodrecht op de woning ligt, heeft De Wit twee spiegels geplaatst zodat de blik van de gebruiker toch diep de tuin in wordt gestuurd (zie foto p.38). Daarnaast verbindt een opvallende trapleuning met vallend water de twee verschillende niveaus (zie kader 'Uitgelicht'). Qua materialen koos De Wit voor cortenstaal en een ruw-bezaagde paarsgeschilderde schutting, die beide volgens haar mooi combineren met het groen. < >

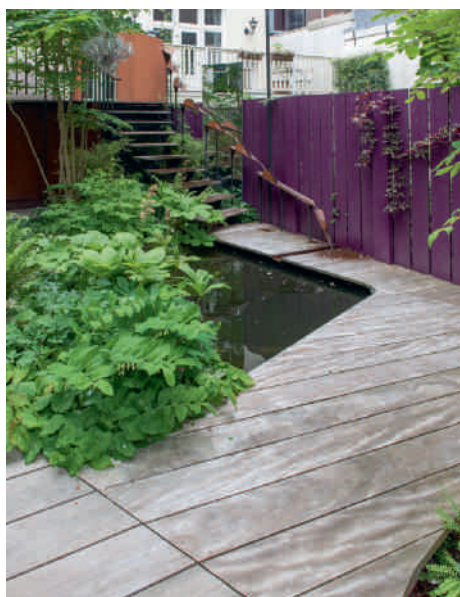
Saskia de Wit
www.saskiadewit.nl

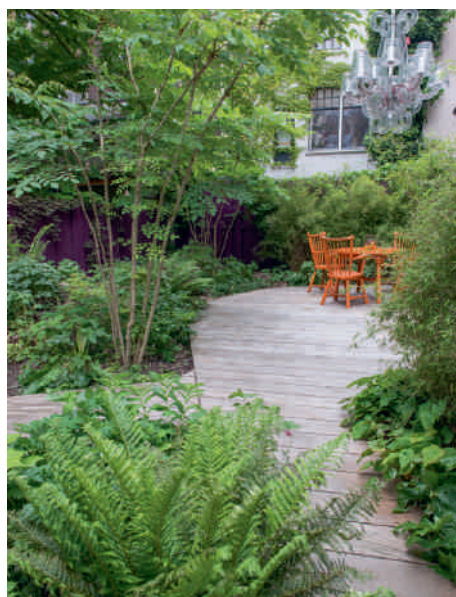
Op de hoek van het rookterras en de trap naar beneden heeft Saskia de Wit een spiegel geplaatst. Die heeft een dubbelfunctie. Enerzijds heeft ze daarmee de ventilatiebuizen erachter aan het zicht onttrokken. Anderzijds kun je nu vanaf deze plek een deel van de tuin zien. „Je kijkt om een hoek.” De tuin ligt dwars op de woning, en kort erachter staat het Felix Meritis, een imposant gebouw. „Door de spiegel wordt je blik niet gestopt omdat je tegen het theater”

De opdrachtgever en De Wit delen een voorliefde voor de kleuren oranje en paars. Daarom kon De Wit haar langgekoesterde wens om een keer een paarse schutting toe te passen, in vervulling laten gaan. „Groen en paars combineren erg mooi met elkaar.” Langs de schutting heeft ze verschillende klimplanten toegepast, onder meer *Parthenocissus henryana* en *Clematis tangutica*.

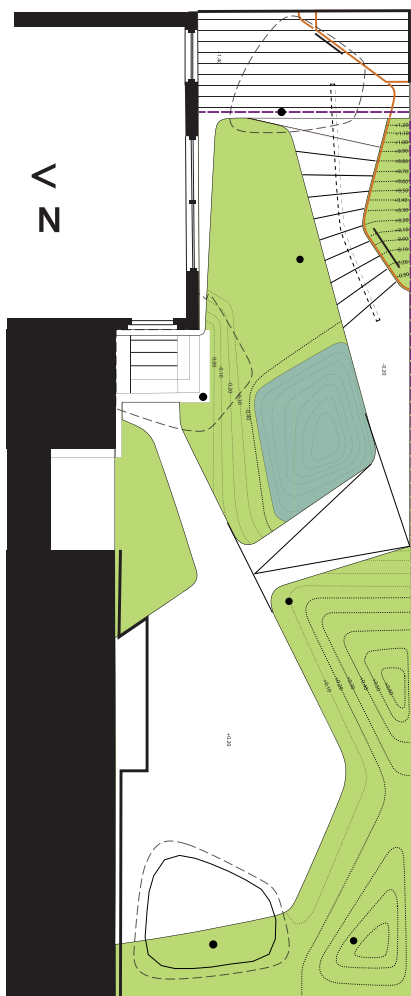
Voor de vlonder heeft De Wit voor Bilinga-hout gekozen omdat dit fijngenerfd is en daardoor makkelijker te bewerken. „Je kunt er mooie scherpe vormen mee maken, maar ook kleine hoekjes.” Achter de trap is links een nieuwe cortenstalen schuur gemaakt, rechts bevindt zich het luchtbehandelingssysteem voor het pand. Omdat dit naar buiten moet blazen, mocht het niet afgesloten worden. De Wit heeft de architect overreed om het systeem daarom zwart te maken. „Nu valt de apparatuur helemaal weg achter de trap.”

In de schaduwrijke tuin heeft De Wit een overdadig groen oerwoud gecreëerd. Drie meerstammige *Aralia elata* met hun grote gevederde bladeren zorgen voor hoogte. Bamboes en varens als *Fargesia 'Jiuzhaigou 1'*, *Dryopteris erythrosora* en *Polystichum aculeatum*, vormen groene massa's. Andere schaduwminnende vaste planten heeft De Wit gekozen vanwege hun bladvormen, maar ook vanwege hun bloei omdat de opdrachtgever dit graag wilde, o.a. *Dicentra spectabilis*, *Polygonatum x hybridum* en *Tiarella cordifolia*.

Langs het raam van het appartement op de begane grond loopt de vlonder door naar de cortenstalen schuur. Via het raam kan de huurder ook gemakkelijk zijn 'privé-terras' op die plek bereiken. Het raam biedt zicht op het groen en de stekelige stammen van de hier geplante *Aralia elata*. De boomkruin is te zien vanaf de verdieping erboven. Een bewuste keuze van De Wit, zodat je ook daar contact hebt met het groen en niet op de dominante muur van het Felix Meritis kijkt.

Watertrapeuning

De opdrachtgever wilde graag bewegend water in de tuin. Saskia de Wit bedacht en ontwierp daarom deze bijzondere trapeuning waarin het water via zeven cortenstalen gootjes naar beneden valt om via een laatste dwarsgeplaatste goot in de houten vlonder terug in de vijver te stromen. Via de achterste zwartstalen buis waar de eerste goot op is gemonteerd, wordt het water opgepompt en in de gootjes gebracht. Het waterelement is uitgevoerd door metaalbewerker Bram Paardenkooper. Hovenier Jochem Versloot van Tuinen en buitenruimten uit Kockengen heeft de tuin aangelegd. Hij stelde voor om de gootjes van 'oor-

tjes' te voorzien omdat het water te veel spetterde. De watertrapeuning maakt – net als de trap – een flauwe bocht rond de daar geplaatste spiegel. Door de knik heeft De Wit hier ook ruimte gecreëerd om extra groen – bamboe – aan te planten. Het element is nadrukkelijk ook bedoeld als leuning. Het geeft een extra beleving, „omdat je lekker met je handen door het water kan gaan.” Toch vond de eigenaar dat niet veilig genoeg, daarom is aan de andere kant ook deels een leuning geplaatst.

In 2015 is de uitvoering van de tuin afgerond door hovenier Versloot. Florian Elling van Anders Groen uit De Hoef onderhoudt de tuin sindsdien.